

תורה שבעל פה:

התעצמה עם עלייתו של עזרא (הסופר), מהפכן דתי, מנהיג. כאשר עלה מבבל לישראל עולי בבל מתרכזים מסביב לירושלים.

עזרה מבקש לכרות ברית שתבדיל בין העולים לשומרונים (יושבי הארץ).

פתח את ספר התורה וקרא אותו לפני העם, הוא רוצה ללמד את בני ישראל חוק ומשפט.

דרשה = פרשנות תכליתית. ללמוד דבר חדש מתוך דבר ישן.

ממנה התפתחה ההלכה ונהייתה יותר משמעותית לעם ישראל. המשמעות של ההלכות מהתורה נמצאים בתורה שבעל פה.

הסנהדרין הגדולה לא רק מכריעה בין דם לדם אלא גם מצביעה לגבי ההלכות.

צדוקים: אמרו שכל מסורת וחוק יש לעלות על הכתב (ספר גזירות-כל החוקים והמסורות).

פרושים: חכמי הלכה עממים ולהם הייתה מסורת שבעל פה וטענו שאין לכתוב את המסורת שכן היא מסתורית.

הפרושים נלחמים בצדוקים.

בסנהדרין ישב רוב של צדוקים.

איסיים: נגד הצדוקים והפרושים, להם מסורת שלישית משלהם, יוחנן מושפע מהם.

גורל או בחירה חופשית?

צדוקים: בחירה חופשית, אין דבר כזה גורל, אין גלגול נשמות.

האיסיים: הכל גורל.

פרושים: הכל צפוי והרשות נתונה-הכל נגזר אבל אדם יכול לשנות את גורלו על ידי תפילה. מאמינים בעולם הבא,

מאמינים בהישארות הנפש.

ריבוי נשים:

עונה: חוקים לקיום יחסי מין.

שאר/ מדור: מזונות שמגיע לאישה.

כסות: לבוש.

למלך מותר לשאת 18 נשים (לפי דוד המלך). אדם פשוט לא ראשי לקחת לו פלגש.